

PATVIRTINTA
Kelmės rajono savivaldybės mero
2025 m. kovo 3 d.
potvarkiu Nr. M-91

PASLAUGŲ TEIKIMO IR KOORDINUOTO INSTITUCIJŲ ATSAKO Į SMURTĄ ARTIMOJE APLINKOJE KELMĖS RAJONO SAVIVALDYBĖJE TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Paslaugų teikimo ir koordinuoto institucijų atsako į smurtą artimoje aplinkoje Kelmės rajono savivaldybėje tvarkos aprašo (toliau – Aprašas) paskirtis – nustatyti Kelmės rajono savivaldybėje veikiančių suinteresuotų institucijų, organizacijų, įstaigų veiksmų sekos ir tarpinstitucinio koordinavimo nuostatas, užtikrinant kiekvieno asmens, įskaitant vaikus, apsaugą nuo smurto artimoje aplinkoje, sudaryti teisinės prielaidas nedelsiant reaguoti į grėsmę, kylančią dėl smurto artimoje aplinkoje, ir teikti specializuotą kompleksinę pagalbą smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantiems asmenimis (toliau – SAA pavojų patiriantys asmenys) ar smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems asmenims (toliau – SAA patyrę asmenys), nustatyti institucijų, įstaigų ir kitų suinteresuotų organizacijų kompetenciją.

2. Apraše numatyti pagalbos ir paslaugų teikėjai (institucijos, organizacijos, žinybos) SAA pavojų patiriantiems ir SAA patyrusiems asmenims.

3. Aprašas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje pakeitimo įstatymo nuostatomis.

4. Apraše vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatyme ir kituose susijusiuose teisės aktuose apibrėžtas sąvokas.

II SKYRIUS KOORDINUOTO INSTITUCIJŲ ATSAKO Į SMURTĄ ARTIMOJE APLINKOJE TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

5. Tikslas – užtikrinti saugumą teikiant koordinuotą pagalbą ir specializuotą kompleksinę pagalbą SAA pavojų patiriantiems asmenims ar SAA patyrusiems asmenims.

6. Uždaviniai tikslui pasiekti:

6.1. įgalinti sistemingą ir nuoseklų įvairių žinybų / institucijų / organizacijų darbo koordinavimą siekiant bendro tikslo – SAA pavojų patiriančių ir SAA patyrusių asmenų saugumui užtikrinti;

6.2. užtikrinti pagalbos ir paslaugų prieinamumą SAA pavojų patiriantiems, SAA patyrusių ir smurto pavojų artimoje aplinkoje keliantiems asmenims (toliau – SAA pavojų keliantys asmenys);

6.3. suderinti prevencijos ir intervencijos veiksmus.

III SKYRIUS PAGRINDINIAI KOORDINUOTO INSTITUCIJŲ ATSAKO Į SMURTĄ ARTIMOJE APLINKOJE PRINCIPAI

7. Kelmės rajono savivaldybėje koordinuotai pagalbą ir paslaugas teikiančios įstaigos (institucijos, organizacijos, žinybos) (toliau – algoritmo dalyviai) smurto artimoje aplinkoje dalyviams pirmenybę teikia SAA pavojų patiriančių ir SAA patyrusių asmenų teisėms ir poreikiams.

8. Galimai vykstantį ar įvykusi smurtą artimoje aplinkoje gali pastebėti arba apie jį sužinoti skirtingose institucijose dirbantys specialistai (pavyzdžiui: mokytojai, psichologai, medikai, socialiniai darbuotojai, visuomenės sveikatos specialistai, policijos bendruomenės pareigūnai, vaikų dienos centrų darbuotojai ir kt.).

IV SKYRIUS ALGORITMO DALYVIAI

9. Algoritmo dalyviai, pagal kompetenciją dirbantys su SAA pavojų patiriančiais, SAA patyrusiais ir SAA pavojų keliančiais asmenimis, skirstomi į pagrindinius ir gretutinius.

10. Pagrindiniai algoritmo dalyviai:

10.1. policija – pagrindinė institucija, atsakinga už reagavimą į smurtą artimoje aplinkoje;

10.2. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Šiaulių apskrities vaiko teisių apsaugos skyrius (toliau – VVTAĮT) Kelmės rajono savivaldybėje (toliau – VVTAĮT) – pagrindinė institucija, ginanti vaiko teises, kai vaikas yra SAA pavojų patiriantis ar SAA patyręs asmuo;

10.3. Kelmės rajono savivaldybės administracija – institucija, organizuojanti smurto artimoje aplinkoje prevencijos priemonių įgyvendinimą, organizuojanti socialinių paslaugų teikimą ir kontroliuojanti šių paslaugų kokybę; bendradarbiauja su nevyriausybinėmis organizacijomis, specializuotos kompleksinės pagalbos centrais ir kitomis institucijomis smurto prevencijos klausimais ir vykdo kitas Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatyme nurodytas funkcijas. Kelmės rajono savivaldybėje atvejo vadybos funkcijas (toliau – AV) atlieka Kelmės rajono socialinių paslaugų centras.

10.4. Kelmės rajono socialinių paslaugų centras (toliau – KSPC) – pagrindinė pagalbos nukentėjusiems nuo smurto artimoje aplinkoje įstaiga, teikianti paslaugas SAA pavojų patiriantiems ir SAA patyrusiems asmenims ar SAA pavojų keliantiems asmenims teikianti laikino apnakvindinimo paslaugas:

- KSPC atlieka atvejo vadybos funkcijas Kelmės rajono savivaldybėje, kai dirbama su vaikų turinčiomis šeimomis.

- Kelmės rajono socialinių paslaugų centras įstaiga, teikianti laikino apnakvindinimo paslaugas SAA pavojų keliantiems asmenims;

10.5. VšĮ Žmogiškųjų išteklių stebėsenos ir plėtros biuras – Kelmės rajono savivaldybę aptarnaujantis specializuotos kompleksinės pagalbos centras (toliau – SKPC). Tai pagrindinė įstaiga, teikianti konfidencialią ir nemokamą specializuotą kompleksinę pagalbą SAA pavojų patiriančiam ir SAA patyrusiam asmeniui, bendradarbiaujanti ir su kitomis pagalbą ir paslaugas teikiančiomis ir apsaugą užtikrinančiomis institucijomis;

10.6. Kelmės rajono vaiko ir šeimos gerovės centro Krizių skyrius (toliau – Krizių skyrius), teikia intensyvią krizių įveikimo pagalbą, apgyvendina asmenis atsidūrusius krizinėse situacijose ir/ arba SAA pavojų patiriantiems ir SAA pavojų patiriančius asmenims su vaikais, asmenis, kurie dėl negalios ar sveikatos būklės negali likti namuose be artimųjų pagalbos ir tik tuo atveju, kai artimųjų nėra ir į įvykio vietą atvykusi greitoji medicininė pagalba (toliau – GMP) nustato, kad asmeniui skubi medicininė pagalba nereikalinga ir asmuo netransportuojamas į sveikatos priežiūros įstaigą.

10.7. asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančios įstaigos (slaugytojai, slaugytojų padėjėjai, šeimos gydytojo komandos nariai, psichikos sveikatos specialistai ir kt.).

11. Gretutiniai algoritmo dalyviai:

11.1. Kelmės rajono savivaldybės administracijos direktoriaus paskirtas asmuo – Kelmės rajono savivaldybės administracijos vyriausiasis specialistas (toliau – smurto prevencijos specialistas);

11.2. Kelmės rajono savivaldybės švietimo įstaigų (bendrojo ugdymo mokyklų ir ikimokyklinių ugdymo įstaigų, Kelmės švietimo pagalbos tarnybos, neformaliojo vaikų švietimo mokyklų ir kt.) pedagogai, švietimo pagalbos specialistai;

11.3. Kelmės rajono savivaldybėje socialines paslaugas teikiančios įstaigos (pavyzdžiui: socialiniai darbuotojai, individualios priežiūros darbuotojai, asmeniniai asistentai);

11.4. Lietuvos probacijos tarnybos Vakarų Lietuvos skyrius, veikiantis Kelmės r. savivaldybės teritorijoje;

11.5. Lietuvos Samariečių bendrijos Kelmės skyrius;

11.5. Kelmės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras (toliau – VSB);

11.6. VšĮ Kelmės rajono psichikos sveikatos centras (toliau – PSC);

11.7. Prokuratūra (Šiaulių apygardos prokuratūros Šiaulių apylinkės prokuratūra);

11.8. kitos įstaigos (pavyzdžiui: seniūnijų darbuotojai, asmenų su negalia nevyriausybinų organizacijų darbuotojai, vaikų dienos centrų darbuotojai, kt.).

12. Kiekvienas algoritmo dalyvis pagal turimas kompetencijas, siekdamas užtikrinti SAA pavojų patiriančių asmenų ir SAA patyrusių asmenų saugumą, teikdamas sistemingą, nuoseklią ir koordinuotą pagalbą SAA pavojų patiriantiems, SAA patyrusiems, SAA pavojų keliantiems asmenims, atlieka jam pavestas funkcijas (1 priedas).

V SKYRIUS INSTITUCIJŲ VEIKSMAI ĮTARUS AR SUŽINOJUS APIE SMURTĄ ARTIMOJE APLINKOJE

13. Galimai vykstantį ar įvykusį smurtą artimoje aplinkoje gali pastebėti arba apie jį sužinoti įvairiose institucijose dirbantys specialistai: pedagogai, socialiniai darbuotojai, visuomenės sveikatos specialistai, policijos pareigūnai, vaikų dienos centrų, seniūnijų darbuotojai, individualios priežiūros darbuotojai, asmeniniai asistentai, neįgaliųjų nevyriausybinių organizacijos, sveikatos priežiūros sistemos darbuotojai (slaugytojai, šeimos gydytojo komandos nariai, psichikos sveikatos specialistai ir kt.) seniūnaičiai, bendruomenės nariai.

14. Visi algoritmo dalyviai, remdamiesi nustatyta veiksmų schema, apie SAA pavojų patiriantį ar SAA patyrusį asmenį praneša tokiu principu (2 priedas):

14.1. apie SAA patyrusį asmenį informuoja (nurodo vardą, pavardę, telefono ryšio numerį, elektroninio pašto adresą) policiją bendruoju pagalbos centru (toliau – BPC) trumpuoju telefono numeriu 112 arba el. paštu info@policija.lt, ar epolicija paskyroje (<https://www.epolicija.lt>) ir SKPC el. paštu siauliuapskritis@slk.lt. Policija informaciją apie smurtą artimoje aplinkoje perduoda artimiausiam įvykio vietos esančiam arba laisvam policijos pareigūnų ekipažui ir reaguodama į pranešimą informaciją perduoda SKPC, o nustačiusi, kad SAA patyręs asmuo yra nepilnametis – perduoda informaciją ir VVTAIT. Jeigu policija apie SAA patyrusį nepilnametį neinformuoja VVTAIT, tai atlieka SKPC;

14.2. apie SAA pavojų patiriantį asmenį informuoja (nurodo vardą, pavardę, telefono ryšio numerį, elektroninio pašto adresą) SKPC el. paštu siauliuapskritis@slk.lt;

14.3. kai SAA pavojų patiriantis ar SAA patyręs asmuo nepilnamečio, perduodami nepilnamečio atstovo pagal įstatymą ir vaiko asmens duomenys;

14.4. atvejais, kai SAA pavojų keliantis asmuo įpareigojamas laikinai išsikelti iš gyvenamosios vietos, nustatyta, kad be priežiūros lieka SAA pavojų patiriantis ar SAA patyręs asmuo, kuriam reikalingos socialinės ar sveikatos priežiūros paslaugos, policijos pareigūnai nedelsdami informuoja šio asmens giminaitį ar kitą artimą asmenį, galintį pasirūpinti be priežiūros liekančiu asmeniu turinčiu sunkią negalią, o jei jų nėra – SPC ir (ar) asmens sveikatos priežiūros įstaigą;

14.5. SKPC kontaktuoja ir palaiko ryšį su SAA pavojų patiriančiu ar SAA patyrusiu suaugusiu asmeniu, teikia specializuotą kompleksinę pagalbą. Paaiškėjus, kad nukentėjo suaugęs asmuo su negalia, su asmens sutikimu informuoja artimus giminaičius.

15. VVTAIT, gavę informaciją apie SAA pavojų patiriantį ar SAA patyrusį vaiką, atvyksta į įvykio vietą, įvertina vaiko situaciją, imasi priemonių užtikrinti vaiko saugumą, prireikus inicijuoja atvejo vadybos procesą:

15.1. VVTAIT, įvertinusi vaiko situaciją, imasi atitinkamų veiksmų užtikrinti vaiko saugumą (galimybę likti kartu su kitu nukentėjusiu asmeniu, informuoja apie savivaldybėje teikiamas apgyvendinimo ir kitas socialines paslaugas, pasirūpina saugios aplinkos vaikui užtikrinimu, t. y. vaiką laikinai apgyvendina pas giminaičius, kitus su vaiku emociniais ryšiais susijusius asmenis arba vaiko globos paslaugas savivaldybės teritorijoje teikiančioje įstaigoje);

15.2. esant poreikiui VVTAIT pasirūpina, kad SAA patyrusiam vaikui būtų suteikta skubi psichologinė pagalba.

16. KSPC kontaktuoja ir palaiko ryšį su SAA pavojų patiriančiu ar SAA patyrusiu asmeniu, kai SAA pavojų patiriantis ar SAA patyręs asmuo gyvena vaikų turinčioje šeimoje ar su negalią turinčiu asmeniu, gyvenančiu namuose, nustatčius socialinių paslaugų poreikį, asmeniui su negalia gali būti teikiamos socialinės paslaugos asmens namuose:

16.1. vaikų turinčioms šeimoms organizuoja atvejos vadybos procesą, inicijuoja paslaugų skyrimą, koordinuoja jų teikimą;

16.2. negalią turinčiam asmeniui, kuriam Kelmės rajono socialinių paslaugų centro socialinis darbuotojas nustatė pagalbos namuose ar kitų paslaugų asmens namuose poreikį, organizuoja jų teikimą;

16.4. jeigu paslaugas teikiant namuose nėra galimybės užtikrinti pilnavertės pagalbos SAA pavojų patiriančiam ar SAA patyrusiam asmeniui su negalia ir Kelmės rajono socialinių paslaugų centro socialinis darbuotojas nustato kitų socialinių paslaugų poreikį, asmeniui organizuojamos laikino apgyvendinimo paslaugos šia prioritetine tvarka:

16.4.1. pas nukentėjusio asmens pasirinktus artimus žmones;

16.4.2. savivaldybėje prieinamose laikino apgyvendinimo patalpose;

16.4.3. Kelmės rajono socialinės globos įstaigose (esant laisvai vietai).

17. SPC, gavę informacijos iš policijos ar Kelmės rajono socialinių paslaugų centro socialiniam darbuotojui nustatčius Intensyvi krizių įveikimo pagalbos poreikį:

17.1. Kelmės rajono vaiko ir šeimos gerovės centras teikia intensyvi krizių įveikimo pagalbą SAA pavojų patiriantiems ar SAA patyrusiems asmenims su negalia ir asmenims su vaikais;

17.2. Kelmės rajono socialinių paslaugų centras teikia laikino apnakvandinimo paslaugą SAA pavojų keliantiems asmenims, kai jiems nėra galimybės apsistoti kitur.

18. Reaguodami į smurto artimoje aplinkoje atvejį, kai SAA pavojų patiria arba SAA patyrė asmuo su negalia, algoritmo dalyviai visada siekia bendrauti tiesiogiai su nukentėjusiu asmeniu, net jei asmens veiksnumas yra teismo sprendimu apribotas, o šalia yra atstovas (pavyzdžiui: vienas iš tėvų,

globėjų ir pan.). Atstovo pareiga yra padėti asmeniui, kurio veiksnumas apribotas, suprasti vykstantį procesą ir būti išgirstam, o ne atlikti veiksmus ar priimti sprendimus už asmenį su negalia. Įtarus, kad neįgalus asmens atstovas galimai smurtauja, būtina kalbėtis su nukentėjusiu asmeniu nedalyvaujant atstovui.

19. Iškilus sunkumų susikalbėti tiesiogiai su nukentėjusiu asmeniu dėl asmens individualių poreikių, pasitelkiami kiti specialistai

19.1. gestų kalbos vertėjai;

19.2. specialistai, nuolat dirbantys su asmenimis, turinčiais intelekto negalią);

19.3. psichikos sveikatos specialistai (teikiantys pagalbą asmenims su psichosocialine negalia ar išgyvenantiems psichikos sveikatos krizes).

20. Algoritme dalyvaujančios institucijos vadovaujasi Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymu bei kitais Lietuvos Respublikos teisės aktais, todėl asmens duomenis gali atskleisti ir perduoti tik tiems subjektams, kurie įstatymų numatyta tvarka turi teisę juos gauti.

21. Siekdamas atlikti smurto artimoje aplinkoje atvejų tyrimą, užtikrinti SAA pavojų patiriančių ir SAA patyrusių asmenų saugumą ir suteikti veiksmingą koordinuotą pagalbą, institucijos / organizacijos / įstaigos gali dalintis konfidencialia informacija.

VI ŠKYRIUS

INSTITUCIJŲ VEIKSMAI NUSTAČIUS SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE RIZIKĄ

22. Veiksmai, nustačius smurto artimoje aplinkoje riziką, atliekami Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo 8 ir 9 straipsniuose nustatyta tvarka ir terminais.

23. Siekiant nuo smurto artimoje aplinkoje apsaugoti SAA pavojų patiriančius asmenis, jei yra pakankama rizika, kad smurtas artimoje aplinkoje gali būti panaudotas, SAA pavojų keliantiems asmenims gali būti skiriamas apsaugos nuo smurto orderis.

24. Kai SAA pavojų keliančiam asmeniui taikomas įpareigojimas laikinai išsikelti iš gyvenamosios vietos, kurioje jis gyvena kartu su SAA pavojų patiriančiu asmeniu, policijos pareigūnai jų veiklą reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka nedelsdami užtikrina SAA pavojų keliančio asmens išsikėlimą.

25. Iškeldinamas iš gyvenamosios vietos SAA pavojų keliantis asmuo turi teisę savarankiškai pasirinkti apsistojimo vietą orderio skyrimo laikotarpiu. Išaiškėjus, kad SAA pavojų keliantis asmuo apsistoti neturi kur, policija SAA pavojų keliantį asmenį nukreipia į laikino apgyvendinimo ir laikino apnakvindinimo paslaugą savivaldybės ribose organizuojančius ir teikiančius subjektus, kurių sąrašas tvirtinamas Kelmės rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu.

26. Savivaldybės ribose laikino apgyvendinimo ir laikino apnakvindinimo paslaugas organizuoja Savivaldybės administracija, suteikdama galimybę apsistoti pagal toje įstaigoje galiojančias laikino apgyvendinimo sąlygas ir tvarkas.

27. Policijos pareigūnai, įgyvendindami Lietuvos policijos generalinio komisaro nustatyta apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje orderio laikymosi tvarką, kontroliuoja, kaip laikomasi orderio įsipareigojimų.

28. Algoritmo dalyviai, užtikrinantys apsaugą nuo smurto artimoje aplinkoje ir teikiantys pagalbą SAA pavojų patiriančioms asmenims ar SAA patyrusiems asmenims, turėdami duomenų, kad SAA pavojų keliantis asmuo, kuriam skirtas apsaugos nuo smurto orderis, nesilaiko nustatytų įpareigojimų, apie tai privalo pranešti policijai, nurodydami SAA pavojų keliančio asmens vardą, pavardę ir duomenis, patvirtinančius, kad šis asmuo nesilaiko apsaugos nuo smurto orderio įpareigojimų. SAA pavojų keliantis

asmuo, nesilaikęs jam nustatytų apsaugos nuo smurto orderio įpareigojimų, atsako Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso nustatyta tvarka.

VII SKYRIUS SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE PREVENCIJA IR STEBĖSENA

29. Nuoseklus darbas vykdant smurto artimoje aplinkoje prevenciją yra tiek pat svarbus, kaip ir pagalbos nukentėjusiam asmeniui teikimas.

30. Koordinuotos ir kompleksiškos prevencijos priemonės yra nukreiptos į pagrindinių smurtą artimoje aplinkoje skatinančių, palaikančių ir (arba) lemiančių veiksnių šalinimą.

31. Atsižvelgus į didesnę asmenų su negalia patiriamą smurto riziką vykdant prevenciją:

31.1. užtikrinamas asmenų su negalia dalyvavimas prevencijai skirtose priemonėse (mokymuose, susitikimuose, diskusijose ir pan.);

31.2. į prevencinių priemonių turinį įtraukiama informacija apie asmenų su negalia patiriamo smurto specifiką;

31.3. informacija apie smurto atpažinimą, pagalbos galimybes prieinama žmonėms su negalia (naudojamas universalus dizainas, lengvai suprantama kalba, Brailio raštas, vertimas į gestų kalbą, kiti būdai perduoti informaciją asmenims su negalia patogiu būdu);

31.4. bendradarbiaujama su neįgaliųjų nevyriausybinėmis organizacijomis ir kitomis negalios bendruomenėmis, įskaitant neformalias bendruomenes.

32. Visi algoritmo dalyviai praneša Smurto prevencijos specialistui apie numatytas ir vykdomas prevencines priemones. Smurto prevencijos specialistas šią informaciją susistemina ir pateikia visuomenei.

33. Smurto prevencijos specialistas yra atsakingas už viešą išsamios informacijos (sąrašo) apie paslaugas ir pagalbą teikiančias įstaigas, organizacijas, institucijas pateikimą visuomenei.

VIII SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

34. Šiame Apraše ir jo prieduose nurodyti asmens duomenys tvarkomi vadovaujantis Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo 19 straipsnio nuostatomis. Asmens duomenų rinkimo ir informacijos teikimo, perdavimo tarpinstituciniu lygmeniu principai ir taisyklės tvirtinamos atskiru Aprašo algoritme dalyvaujantys subjektų dokumentu.

35. Visi algoritmo dalyviai turi užtikrinti darbuotojų atskaitomybę, kad būtų laikomasi sutartų taisyklių ir pagrindinių darbo principų.
